

Brüssel, 19. märts 2021
(OR. en)

6844/1/21
REV 1

CO EUR-PREP 12
POLGEN 36
ECOFIN 224
UEM 49
SOC 123
EMPL 86
COMPET 159
ENV 129
EDUC 77
RECH 90
ENER 66
JAI 246

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Euroopa poolaasta – 2021. aasta kokkuvõttev aruanne

Delegatsioonidele edastatakse lisas eesistujariigi koostatud kokkuvõttev aruanne, milles käsitletakse nõukogu järeltõlki 2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia kohta ja häiremehhanismi aruande kohta ning Euroopa poolaasta esimeses etapis erinevatel mitteametlikel ministrite videokonverentsidel peetud arutelusid 2021. aasta Euroopa poolaasta ning taaste- ja vastupidavusraha teemal.

Taustteave

Komisjon käivitas 2021. aasta Euroopa poolaasta tsükli 17. septembril 2021, avaldades 2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia,¹ milles esitatakse strateegilised suunised taaste- ja vastupidavusraha rakendamiseks. 18. novembril võttis komisjon vastu ülejäänud dokumendid 2021. aasta Euroopa poolaasta sügispaketi „Kestliku ja kaasava taastumise toetamine suure ebakindluse tingimustes“ kohta:

- häiremehhanismi aruanne 2021,² milles tehti kindlaks 12 liikmesriiki, kelle kohta koostatakse 2021. aastal põhjalik analüüs;
- ühise tööhõivearuande ettepanek,³ milles analüüsitakse COVID-19 pandeemia mõju tööhõivele ja sotsiaalsele olukorrale Euroopas;
- eelnõu, mis käsitleb nõukogu soovitus euroala majanduspoliitika kohta (euroala käsitlev soovitus),⁴ milles kutsutakse euroala liikmesriike üles võtma meetmeid kaasava ja kestliku majanduskasvu saavutamiseks ning konkurentsivõime suurendamiseks; samuti antakse selles poliitilisi suuniseid prioriteetide kohta, mida euroala liikmesriigid peaksid oma taaste- ja vastupidavuskavades järgima.

Pakett sisaldab ka arvamusi euroala liikmesriikide eelarvekavade kohta, teatist Rumeenia eelarveseisundi kohta, tõhustatud järelevalve aruannet Kreeka kohta ning programmijärgse järelevalve aruandeid Küprose, Iirimaa, Portugali ja Hispaania kohta.

Iga-aastases kestliku majanduskasvu strateegias esitatakse majandusväljavaade, mis põhineb 2020. aasta suvisel majandusprognosil, mille kohaselt ELi majandus ja euroala majandus 2021. aastal pärast 2020. aasta langust taastuvad. Seda kinnitati seejärel Euroopa Komisjoni viimases majandusprognosis, milleks on veebruaris avaldatud talveprognos 2021. aasta kohta. Selles tunnistatakse, et majandusväljavaated sõltuvad suuresti pandeemia arengust ja sellest, kuivõrd tuleb selle ohjamiseks piirata majandustegevust, ning et taastumiseks on ülioluline poliitiline toetus nii riikide kui ka ELi tasandil.

¹ 10887/20

² 13059/20

³ 13251/20

⁴ 13060/20

Kestliku majanduskasvu strateegias esitatakse strateegilised suunised taaste- ja vastupidavusraha rakendamiseks. Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad on edaspidi liikmesriikide tulevikku suunatud poliitikaalgatuste puhul peamiseks viitedokumendiks. Need kavad peavad hõlmama riiklike reformi- ja investeerimiskavu, olema kooskõlas Euroopa poolaasta kontekstis kindlaks tehtud asjaomaste riigipõhiste probleemide ja seatud prioriteetidega ning ELi poliitikaeesmärkidega ning keskenduma rohe- ja digipöördele. Neli mõõdet (keskkonnasäästlikkus, tootlikkus, õigus ja makromajanduslik stabiilsus) peaksid jääma juhtpõhimõteteks, millest liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavad lähtuvad.

Nagu varasematelgi aastatel, võttis nõukogu (6. novembril 2020) vastu järeldused iga-aastase kestliku majanduskasvu strateegia⁵ kohta. Nõukogu nõustus, et COVID-19 pandeemia põhjustatud äkilise ja sügava majanduslanguse ajal on äärmiselt oluline kaitsta kodanikke, nende tervist ja töökohti. Nõukogu toonitas, et ühtse turu sujuv toimimine on keskse tähtsusega, et tagada kiire taastumine, aus konkurents ja vältida häireid piiriülestes väärtusahelates ning töötajate ja kaupade vabal liikumisel, samuti parandada sotsiaal-majanduslike tingimusi, ning rõhutas, et taaste- ja vastupidavuskavad tuleb viia kooskõlla kokkulepitud prioriteetidega. Seetõttu kutsus nõukogu liikmesriike üles kehtestama asjakohase juhtimiskorra taaste- ja vastupidavuskavade tõhusaks ja usaldusväärseks rakendamiseks.

Nõukogu soovitas liikmesriikidel tungivalt jätkata tööd oluliste reformide ja investeeringute sidusa kogumiga, käsitledes riiklike struktuurseid probleeme, sealhulgas neid, mis kajastuvad 2019. ja 2020. aasta Euroopa poolaasta tsüklites liikmesriikidele esitatud riigipõhistes soovitudes, ning toetades pikaajalist kestlikku kaasavat majanduskasvu ja vastupanuvõimet.

Võttes teadmiseks komisjoni kavatsuse asendada 2021. aasta Euroopa poolaasta riigipõhised aruanded analüütiliste dokumentidega, milles hinnatakse taaste- ja vastupidavuskavade sisu, toonitas nõukogu, kui oluline on säilitada horisontaalsed arutelud Euroopa poolaastaga seotud asjaomastes komiteedes.

Ministrid toonitasid samuti mitmepoolse järelevalve tagamise tähtsust Euroopa poolaasta raames, hoolimata muutustest 2021. aasta tsüklis ning kutsusid üles pöörduma võimalikult kiiresti tagasi täiemahulise Euroopa poolaasta protsessi juurde, mis hõlmab selle juhtimist.

⁵ 12631/20

Oma (25. jaanuari 2021) järeldustes 2021. aasta häiremehhanismi aruande kohta⁶ tunnistas nõukogu, et COVID-19 kriis on mitut olemasolevat makromajanduslikku tasakaalustamatust süvendanud ning et pandeemia mõjust tulenevalt võivad tekkida uued riskid, eelkõige seoses era- ja valitsemissektori suureneva võlaga. Samuti märkis ta, et töötus ilmselt kasvab, kuigi toetavad poliitikameetmed on majandustegevuse vähenemise mõju leevendanud, ning et hinnangute kohaselt suurenesid 2020. aastal tööviljakuse vähenemise tõttu tööjõu ühikukulud. Lõpetuseks kutsus nõukogu üles tagama asjakohased poliitikameetmed, mille abil käsitleda tasakaalustamatust ning suurendada tootlikkust ja majanduskasvu potentsiaali, ning rõhutas sellest tulenevalt, et taaste- ja vastupidavusraha, sealhulgas taaste- ja vastupidavuskavad, on vaja kiiresti rakendada.

Nõukogu võttis 23. novembril 2020 vastu järeldused kestliku majanduskasvu strateegia tööhõive- ja sotsiaalaspektide kohta⁷. Ministrid pidasid tervitatavaks liidu majanduslikku reageerimist, sealhulgas taasterahastu „Next Generation EU“ ja eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) kaudu, ning suuremat paindlikkust koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse (CRII ja CRII+) raames ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamisel.

Nõukogu toonitas, et Euroopa poolaasta jääb tõhusaks koordineerimisvahendiks liikmesriikide reformikavade sidususe tagamisel. Ministrid leidsid, et Euroopa sotsiaalõiguste samm peaks jätkuvalt olema suunanäitajaks ülespoole suunatud lähenemisel, et saavutada paremad töö- ja elutingimused Euroopas, suunates tööhõive- ja sotsiaalpoliitika koordineerimist liidu tasandil. Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid tuleks rakendada, võttes nõuetekohaselt arvesse vastavaid pädevusi, ning liikmesriigid peaksid kasutama asjaomaste reformide ja investeeringute jaoks kättesaadavaid märkimisväärseid ELi rahalisi vahendeid, leevendades seeläbi kriisi sotsiaal-majanduslikku mõju, kiirendades taastumist ja suurendades vastupanuvõimet.

⁶ 5605/21

⁷ 13246/20

Nõukogu kutsus liikmesriike tungivalt üles, võttes arvesse praeguse kriisi märkimisväärset tööhõivealast ja sotsiaalset mõõdet, lisama oma taaste- ja vastupidavuskavadesse olulisi reforme ja investeeringuid tööturu, sotsiaalpoliitika, tervishoiu ning hariduse ja koolituse valdkonnas, rõhutades, et sellised reformid ja investeeringud peaksid toetama majanduse taastumist, edendama kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja töökohtade loomist ning käsitlema 2019. ja 2020. aasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud asjakohaseid probleeme.

Nõukogu kutsus komisjoni tungivalt üles vaatama tihedas koostöös liikmesriikidega läbi tööhõive- ja sotsiaalpoliitika eesmärgid või töötama välja uusi, et suunata Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist liidu ja liikmesriikide tasandil.

Eesistujariigi algatusel pidasid majandus- ja rahandusküsimuste, tööhõive- ja sotsiaalküsimuste, siseturu ja tööstuse, keskkonna ja teadusuuringute eest vastutavad ministrid temaatilisi arutelusid Euroopa poolaastaga seotud teemadel taaste- ja vastupidavuskavade kontekstis.

Majandus- ja rahandusministrite 19. jaanuari 2021. aasta mitteametlikul videokonverentsil arutati taaste- ja vastupidavusraha põhielemente ja edasisi samme. Ministrid jagasid oma kogemusi seoses taaste- ja vastupidavuskavade koostamisega. Enamik sõnavõtte keskendus majandusele avalduvale mitmekordistavale mõjule, vajadusele koondada meetmed ettepoole, vajadusele tagada vastutuse võtmine protsessi eest, sealhulgas sotsiaalpartneritega peetava tiheda dialoogi kaudu, ning loomulikult kavade peamistele eesmärkidele – rohe- ja digipööre, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus, sooline võrdõiguslikkus, haridus, tervishoiusüsteemide tugevdamine, sotsiaalne kaasatus, kaasaegne ja digitaalne avalik haldus. Eesistujariik otsustas, et edaspidi on arvamuste vahetamine taaste- ja vastupidavusraha rakendamise üle ministrite kohtumiste päevakorras korduv teema.

Majandus- ja rahandusministrite 16. veebruari 2021. aasta mitteametlikul videokonverentsil andis eesistujariik ülevaate taaste- ja vastupidavusrahastu olukorrast ning kolm liikmesriiki tutvustasid oma taaste- ja vastupidavuskavade projekte ja nende koostamisprotsessi. Majandus- ja rahandusministrite 16. märtsi 2021. aasta mitteametlikul videokonverentsil märkis eesistujariik, et paljud liikmesriigid on oma kavade ettevalmistamisel juba lõppjärgus, ning tuletas meelde, et taaste- ja vastupidavusrahastu kiire rakendamine aitab kaasa Euroopa majanduse taastumisele. Komisjon väljendas heameelt edusammude üle, mida paljud liikmesriigid on taaste- ja vastupidavuskavade osas pärast viimast kohtumist teinud, samal ajal toonitades, et vaja on tegeleda lahendamata küsimustega. Arvestades, et esitada tuleks üksnes täiesti valmis kavad, märkis komisjon, et peab tervitatavaks kavade varakult esitamist, et neid oleks võimalik arvesse võtta komisjoni kevadprognoosis ja need võimaldaksid maksta välja eelmaksed varakult teise poolaasta alguses. Kolm liikmesriiki tegid ettekanded taaste- ja vastupidavuskavade sisu ja ettevalmistuste seisuga kohta.

25. veebruaril 2021 pidasid siseturu ja tööstuse eest vastutavad ministrid videokonverentsi vormis poliitilise mõttevahetuse teemal „Euroopa poolaasta – riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad kui tööstuspoliitika eesmärkide saavutamise vahend: ühtse turu, kaksikülemineku, strateegilise sõltumatuse tugevdamine avatud ELis“.

Üldiselt keskendusid ministrid rohe- ja digipöörde tähtsusele ning vajadusele muuta ELi majandus vastupidavamaks, kusjuures mitu ministrit osutas piiriüleste projektide tähtsusele ning üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide rollile liikmesriikide koordineerimise tõhustamisel.

Hästi toimiv ühtne turg ja aus konkurents on peamised eeltingimused, mis võimaldavad Euroopal COVID-19 kriisist tugevama ja vastupidavamana välja tulla. Ministrid rõhutasid kaupade ja teenuste vaba liikumise tähtsust ühtsel turul.

Taaste- ja vastupidavusrahastut nähti enneolematu võimalusena mitte ainult taastumise ja vastupidavuse tagamiseks, vaid ka innovatsiooni edendamiseks ning majanduslikele, keskkonnaalastele ja ühiskondlikele probleemidele reageerimiseks. Ainuüksi riigi vahenditest paraku ei piisa ja kaasata tuleb erainvesteeringuid, rõhuasetusega VKEdele.

Ministrid tegid ettepaneku uurida strateegiliste kaupade, teenuste, tehnoloogiate ja taristutega seotud kitsaskohti ja ELi sõltuvust kolmandatest riikidest ning teha kindlaks võimalused ülemaailmsete strateegiliste väärtusahelate tugevdamiseks ja välise tarneallikate mitmekesistamiseks, rõhutades vajadust vähendada kriitilist sõltuvust ja tugevdada ELi strateegilist autonoomiat. Teisalt rõhutasid paljud ministrid, et ELi majandus põhineb avatud turgude põhimõttel ning tugineb mitmepoolsetele normidele ja tugevale vabakaubanduslepingute võrgustikule.

26. veebruaril 2021 pidasid teadusuuringute eest vastutavad ministrid video teel poliitilise mõttevahetuse taaste- ja vastupidavuskavade kohta Euroopa teadusruumi kontekstis, keskendudes investeringutele ja reformidele.

Ministrid jagasid seisukohta, et teadusuuringud ja innovatsioon peavad olema majanduse kriisist taastumise keskmes ja seda mitte ainult majandustegevuse elavdamiseks, vaid ka selleks, et kiirendada rohe- ja digipööret ning tugevdada kogu süsteemi vastupanuvõimet. Taaste- ja vastupidavuskavade ja Euroopa teadusruumi raames tehtavad struktuurireformid ja arukad investeringud võivad oluliselt tugevdada ELi riikide ja piirkondade majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Lisaks aitavad need lahendada riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleeme.

Riikide valitsused peavad kasutama seda taaste- ja vastupidavusrahastu kasutuselevõtmise võimalust, et suurendada investeringuid Euroopa teadusruumi kõige kasulikumatesse aspektidesse, nagu teadlaste tegevusraamistiku parandamine, avatud teaduse poliitika, üleeuroopalised teadustaristud, samuti liidu programmide vahelise ning liidu ja riikide programmide vahelise koostoime maksimeerimine.

Taaste- ja vastupidavuskavad võivad sisaldada eri teadus- ja innovatsiooniinvesteringuid ja reforme, mis võivad olla olulised teadus- ja arendustegevuse eesmärkide ning kõigi nõukogus kokku lepitud Euroopa teadusruumi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks. Need investeringud ja reformid peaksid aitama muuta riiklikud teadus- ja innovatsioonisüsteemid praegusest kriisist tulenevate väljakutsetega toimetulemiseks vastupidavamaks ja töökindlamaks.

15. märtsil 2021 toimunud tööhõive- ja sotsiaalministrite mitteametlikul videokonverentsil vahetati eesistujariigi suunava märkuse alusel arvamusi Euroopa poolaasta raames tööhõive- ja sotsiaalpoliitika üle seoses taaste- ja vastupidavuskavadega. Ministrid avaldasid arvamust järgmistes küsimustes.

1) Kuidas on riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades esitatud tööhõive- ja oskuste poliitika reformide ja investeeringute abil võimalik edendada kvaliteetsete töökohtade loomist ning üleminekuid, eelkõige rohe- ja digipööret (koosõlas komisjoni soovitusel toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete kohta ja nõukogu soovitusel tugevdatud noortegarantii kohta), et minna erakorralistelt meetmetelt üle struktuurilistele muutustele?

2) Kuidas saaks tagada, et riiklikes kavades sisalduvad sotsiaalpoliitika reformid ja investeeringud toetavad õiglast, kaasavat ja kestlikku taastumist, mis ei jäta kedagi kõrvale?

Paljud ministrid tunnistasid, et sotsiaalsed ja tööhõivega seotud aspektid peaksid olema riiklike taaste- ja vastupidavuskavade keskmes, ning tõid näiteid poliitikareformide kohta.

Ministrid jagasid seisukohta, et liikmesriigid on jõudmas üleminekuetappi ehk liiguvad erakorralistelt ja ajutistelt meetmetelt tööturu ja sotsiaalsüsteemide struktuurireformide poole. Tööhõive- ja sotsiaalpoliitika peab olema riiklike taaste- ja vastupidavuskavade keskmes selleks, et tagada kaasav, õiglane ja kestlik taastumine, mis ei jäta kedagi kõrvale. Paljud ministrid rõhutasid vajadust tagada töötajatele ja töötutele asjakohased oskused, mis võimaldaksid neil tulla toime kaksikpöörde tulenevate tööturu uute väljakutsetega. Eelkõige peab noortel, naistel ja ebasoodsas olukorras olevatel rühmadel olema juurdepääs sihipärasele koolitusele, et parandada nende oskusi ja võimaldada neil kohaneda tööturu arenguga või toetada nende karjääripööret rohelisemate sektorite suunas.

Lisaks tuletas mitu ministrit meelde vajadust muuta riikide sotsiaalkindlustussüsteemid vastupidavamaks, kuna eriti suurimatele abivajajatele piisava sissetuleku ja teenuste pakkumine eeldab kaasavat ja kestlikku sotsiaalkaitstesüsteemi. Sellega seoses püüavad liikmesriigid tagada kõigile piisava juurdepääsu kvaliteetsetele ja taskukohastele teenustele, sealhulgas haridusele, tervishoiule, pikaajalisele hooldusele ja eluasemele.

Ministrid märkisid, et Euroopa poolaasta jääb peamiseks koordineerimisvahendiks tööhõive- ja sotsiaalpoliitika elluviimisel ja järelevalves. Seetõttu rõhutasid nad, et tuleks säilitada tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu ja selle ettevalmistavate organite põhiroll Euroopa poolaasta protsessis tulevikus, ilma et seejuures piirataks Euroopa poolaasta tsükli sotsiaalset mõõdet. Eelkõige tõstasid paljud ministrid ka küsimuse, kas on vaja pöörduda tagasi täiemahulise poolaastatsükli juurde.

Järgmine arvamuste vahetus Euroopa poolaasta teemal toimus keskkonnaministrite mitteametlikul videokonverentsil 18. märtsil 2021, kus keskenduti taaste- ja vastupidavuskavade rollile rohepöördes ning Euroopa poolaasta tulevikule keskkonna kontekstis.

Ministrid juhtisid tähelepanu 2021. aasta Euroopa poolaasta erakorralisele iseloomule, mille eesmärk on tagada koordineerimine taaste- ja vastupidavusrahadega, ning kordasid, et Euroopa poolaasta pakub ainulaadset võimalust integreerida keskkonnaküsimused laiemasse majandus- ja investeerimispoliitikasse. Sellega seoses tervitasid ministrid 2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegiat, kuna see tugineb täielikult eelmise aasta majanduskasvu strateegiale, mis põhineb Euroopa rohelisel kokkuleppel ja jätkusuutliku konkurentsivõime kontseptsioonil.

Suurt toetust avaldati taaste- ja vastupidavuskavade 37% suurusele panusele kliima- ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide saavutamisse ning olulise kahju ärahoidmise põhimõttele. Mõned delegatsioonid väljendasid siiski muret seoses olulise kahju ärahoidmise põhimõtte rakendamisega ning tõstasid küsimusi selle kohta, kuidas komisjon seda ja projektide 37% suurust panust kliimaeesmärkide saavutamisse hindab.

Võttes arvesse eelseisvaid keerulisi valikuid ja keerulisi otsuseid, leppisid ministrid kokku, et Euroopa poolaasta jääb kõige sobivamaks vahendiks majandus- ja sotsiaalpoliitika koordineerimisel, peamiste struktuuripoliitika probleemide kindlakstegemisel ja reformide elluviimise seirel. Samuti tuleb jälgida edusamme, mida on tehtud asjakohaste kestliku arengu eesmärkide ja rohelise kokkuleppe üldiste eesmärkide saavutamisel.

Sellega seoses tunnistasid ministrid, et kuigi majanduse taastumist lühikeses perspektiivis tuleb pidada esmatähtsaks, ei tohiks siiski olla võimalik seada kahtluse alla pikaajalisi kohustusi kestlikuma majanduse saavutamiseks. Nagu ministrid on öelnud, peab EL tagama, et „nõudlus looduse järele ei ületaks selle pakkumist“. On oluline, et tulevaste Euroopa poolaastate raames säilitataks sellised keskkonna- ja kliimaalased kohustused ja eesmärgid.

Tunnistades Euroopa poolaasta parlamentaarset mõõdet, osales eesistujariik Euroopa Parlamendi ühisarutelul (10. märts 2021), millel käsitleti Euroopa poolaastat, ning korraldas koos Euroopa Parlamendiga Euroopa parlamentaarse nädala raames (22. veebruar 2021) Euroopa poolaasta konverentsi ja parlamentidevahelise Euroopa Liidu stabiilsuse, majanduspoliitika koordineerimise ja juhtimise teemalise konverentsi.